

Vuoden 2024 talousarvion valmistelu / Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointilautakunta 22.08.2023 § 88
291/02.02.00/2023

Valmistelija

Sivistysjohtaja Matti Hursti

Kaupunginjohtaja ja talousjohtaja ovat lähettäneet vuoden 2024 talousarvion laadintaohjeen osastoille 28.6.2023:

Talouden näkymät

”Suomen bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan ensi vuonna vaimeasti, noin 0,5–1,5 prosenttia.

Kasvuennusteisiin kohdistuu myös riskejä odotettua heikommasta kehityksestä. Niitä aiheuttavat esimerkiksi inflaatio- ja korkokehitys sekä ulkopoliittiset epävarmuudet. Inflaation ja kustannuspaineiden odotetaan hidastuvan vuoden 2024 aikana selvästi. Tyypillisimmillään inflaatioennusteet ensi vuodelle liikkuvat reilun kahden prosentin tuntumassa. Kuntatalous heikkenee, kun viime vuosien ”kertaerät” (koronatuot ja verohännät) poistuvat. Samalla liu’utaan nollakoroista kohti reilun kolmen prosentin pääomakuluja.

Kuntarahoitus on laatinut ennusteen kuntien talouden kehityksestä. Ennuste osoittaa, että kuntien talous heikkenee erityisesti vuodesta 2024 alkaen. Tässä on taustalla eritoten heikkenevä taloussuhdanne, kulujen kasvu (inflaatio, palkkaratkaisu) sekä maltillisemmasta veroennusteesta johtuva tuottojen hiipuminen. Kuntarahoituksen mukaan kuntien on syytä etsiä säästöjä käyttötaloudesta. Käyttötalous on keskeisessä roolissa talouden tasapainon ylläpidossa. Vahva vuosikate pitää tuloksen plussalla ja mahdollistaa investoinnit.

Johtoryhmä on kevään aikana valmistellut talousarvioprosessia kokouksissaan ja valmistelun lähetekeskustelua on käyty kaupunginhallituksen talousarvioseminaarissa kesäkuussa.

Talousarviovalmistelua ohjaava suunnittelukehys

Kaupunginhallitus hyväksyi vuoden 2024 talousarvion laadintaa ohjaavan suunnittelukehysten kokouksessaan 19.6.2023. Suunnittelukehys on lautakuntien talousarviovalmistelua ohjaava.

Kaupunginhallitus edellyttää, että talousarviovalmistelussa huomioidaan palveluverkkoselvityksen tulokset (liite 2) ja suunnittelukehysten osoittaman alijäämän pienentämisen tarve.

Vuoden 2024 suunnittelun pohjana on käytetty talousarviotietoja vuodelta 2023 sekä tilinpäätösennustetta 2023. Näin on saatu pohjaluvut vuoden 2024 muutostarpeille.

Toimintatuotot on kehyksessä budjetoitu keskimääräisellä kolmen prosentin kasvulla vuoteen 2023 nähden. Kasvu pitää sisällään sekä mahdolliset taksantarkastelut sekä volyymin kasvun.

Osastojen tulee kuitenkin arvioida käyttötalouden tulot ja mahdollisuus tuloarviokorotuksiin mahdollisimman realistisesti aiempien vuosien kehitykseen ja tulevaisuuden näkymiin perustuen.

Huomioitavaa on, että kustannusten nousu on ollut voimakasta henkilöstökustannuksissa, aineissa, tarvikkeissa ja palveluissa.

Tulojen arviointiperusteet tulee kirjata budjetoinnin taustamateriaaliksi. Tulot arvioidaan arvonlisäverottomina. Tuki- ja avustustulot on arvioitu viime vuosien tapaan maltilliselle tasolle.

Käytännössä niissä tapahtuvat muutokset ovat kokonaistilanteen näkökulmasta neutraaleja; jos tuloja saadaan lisää aiheuttavat ne lähtökohtaisesti vastaavan suuruiset lisämenot.

Voimassa olevat virka- ja työehtosopimukset sisältävät kustannusvaikutuksiltaan mittavat palkankorotuserät vuonna 2024. Kustannusvaikutusprosentiksi koko vuodelle laskettuna muodostuu 2,48 prosenttia. Tällä prosentilla budjetointijärjestelmä korottaa automaattisesti palkkojen pohjatietoja.

Työnantajan eläkemaksut ovat Kevan kuntakohtaisten ennusteiden mukaan hieman laskemassa, samoin sosiaaliturvamaksu. Kokonaisuudessaan palkkojen sivukuluissa ei tapahdu olennaista muutosta. Ennakkotietojen mukaiset prosentit on päivitetty budjetointijärjestelmään.

Ennakoiden mukaan inflaation pitäisi laskea nykyisesti selvästi vuonna 2024. Yleinen kustannusten kasvu on huomioitu suunnittelukehyksessä kahtena prosenttina. Tiettyjen hyödykkeiden, esimerkiksi energian, hintojen nousu voi olla vielä tätäkin voimakkaampaa. Tältä osin kasvu on huomioitu osastojen omissa lisätarvearvioissa.

Taulukon sarake ”Muut lisätarpeet” on jaettu lautakunnille johtoryhmän valmistelun pohjalta. Lautakuntien tulee kuitenkin arvioida uudelleen lisätarpeensa ja pyrkiä kaiken tavoin pienentämään menokasvua. Kaikesta ”ei pakollisista” lisäsesityksistä tulisi vuonna 2024 pidättäytyä.

Myös mahdollisia säästökohteita tulee kartoittaa valmistelun yhteydessä.

Esityksiä käsitellään syksyn kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston seminaareissa.

Lautakuntakohtainen suunnittelukehys on liitteenä 1.

Investoinnit

Nettoinvestoinneille (omahankintamenoille) asetetaan suunnittelukehyksessä 28,56 miljoonan euron maksimitaso vuodelle 2024. Investoinnit valmistellaan osana MAPSTO-valmistelua.

Suunnitelmavuodet 2025 ja 2026

Suunnitelmavuosien talousarvioluvut tulevat olennaisesti muuttumaan TE-palvelu-uudistuksen johdosta. Tätä vaikutusta ei ole vielä huomioitu suunnittelukehyksessä.

Talousohjauksen hoitaa suunnitelmavuosien lukujen tallennuksen. Mikäli osastoilla on tiedossa keskimääräisten muutosten lisäksi merkittäviä muita suunnitelmavuosien lukuihin liittyviä muutoksia, tulee niistä toimittaa tieto talousjohtajalle erikseen.

Toiminnalliset tavoitteet

Talousarvion laadinnan yhteydessä toimitukset konkretisoivat kaupunkistrategian linjauksia vuosikohtaisiksi toiminnallisiksi tavoitteiksi. Tavoitteiden mitattavuuteen, strategisuuteen ja valtuustotasoisuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tavoitteille määritellään toimet ja tavoitetasot. Tavoitteen saavuttaminen voi vaatia pidemmänkin aikavälin toteuttamista, mutta silloinkin vuosittainen eteneminen tulee olla mitattavissa.

Tavoitteet asetetaan toimielimantasolla (kaupunginhallitus, lautakunta). Tavoitteet tulee johtaa kaupunkistrategiasta ja sen kärjistä. Tavoitteiden sopiva määrä on 5-7 kappaletta. Yksiköille toimitetaan laadintapohja toiminnallisten tavoitteiden laatimista varten. Pohjassa ohjeistetaan laadintaa tarkemmin.

Tämän lisäksi lautakunnat voivat asettaa omaseurantaisia tavoitteita tarpeidensa mukaan. Tavoitteet eivät voi olla strategisten linjausten vastaisia.

Myös tytäryhtiöille asetetaan toiminnalliset tavoitteet. Tästä ohjeistetaan yhtiöitä erillisellä ohjeella.

Riskienhallintasuunnitelmat

Yksiköt ylläpitävät riskienhallintasuunnitelmansa erikseen annetun ohjeistuksen mukaisesti.

Budjetointiperiaatteita

Henkilöstöä on hyvä osallistaa mukaan budjetointiprosessiin ideoimalla yhdessä toiminnallisia tavoitteita, toimintatapamuutoksia jne.

Olennaisten tulo- ja menoerien taustatiedot (perusteet, laskelmat, mitotukset yms.) tulee dokumentoida kattavasti joko budjetointiohjelman kommenttikenttiin tai erilliselle asiakirjalle, jotta ne ovat käytettävissä, kun budjetteja käydään osastojen kanssa läpi.

Määrärahat esitetään arvonlisäverottomina.

Talousarvio laaditaan bruttoperiaatteella siten, että määräraha otetaan talousarvioon täysimääräisenä eikä mahdollisilla tuloilla vähennettynä.

Budjetointiohjelman palkkasuunnittelussa on palkkatiedot niiden vakituisten ja määräaikaisten virka- ja työsuhteessa olevien henkilöiden osalta, jotka ovat saaneet palkkaa kesäkuussa. Kesäkuun palkat sisältävät vuoden 2023 sopimuskorotukset. Budjetointijärjestelmä laskee vuoden 2024 sopimuskorotukset automaattisesti. Korotus on koko vuodelle laskettuna 2,48 prosenttia. Palkkasuunnittelun tiedot tulee käydä huolella läpi ja päivittää lista tarpeen mukaan.

Palkkasuunnitteluun tehtävien muutosten/lisäysten dokumentoimiseksi on nimikenttään merkittävä selitys tehdystä muutoksesta/lisäyksestä. Osastojen on huolehdittava, että talousarviossa 2023 myönnettyt 1.8.2023 alkavien virkojen palkkakustannukset tulevat täysimääräisenä mukaan vuoden 2024 talousarvioon. Kaikki palkkakustannukset budjetoidaan järjestelmään palkkasuunnittelun kautta.

Varaus ennalta arvaamattomiin vuoden varrella tuleviin palkkauskuluihin (esim. sairaslomasijaiset) budjetoidaan sijaisten palkat -tilille.

Uudet virat ja toimet ja muut kustannusvaikutteiset henkilöstömuutokset tulee budjetointiohjelman lisäksi esittää erillisillä lomakkeilla, jotka toimitetaan yksiköille täytettäväksi erikseen.

Työhyvinvointia ylläpitäviin toimiin (tyhy-päivät yms.) yksiköt voivat budjetoida 50 euroa/työntekijä.

Tämä summa on myös maksimi, jonka yksiköt voivat vuoden aikana tarkoitukseen käyttää.

Tietohallinto lähettää perustietotekniikkapalveluita, tietoliikennepalveluita ja leasing-kustannuksia koskevan budjetoitiohjeen erikseen.

Talousarvion investointiosassa esitetään sellaisen käyttöomaisuuden hankinta, jonka hankintahinta on 10.000 € tai sen yli ja jonka käyttöajaksi arvioidaan kolme vuotta tai sen yli. Muut hankinnat esitetään talousarvion käyttötalousosassa. Investointimenoa ei ole vuosikorjaukset, kuluvat tarvikkeet ja varaosat.

Ensikertainen kalustaminen voidaan käsitellä investointina, mikäli kulut kokonaisuudessaan ylittävät 10 000 euroa.

Tässä yhteydessä hankitut kulutushyödykkeet (mm. askartelutarvikkeet, koulutarvikkeet) ovat käyttötalousmenoa.

Myös astiat ja lelut käsitellään lähtökohtaisesti käyttötalousmenona.

Valtionosuudet. Hallintokunnat esittävät arvionsa oman hallinnonalansa valtionosuudesta vireillä olevien projektien osalta ja mahdollisista investointien valtionosuuksista.

Kaikki vastuualueet ovat nettobudjetoituja. Tulot budjetoidaan miinusmerkkisenä.

Vuoden 2024 asukasmääränä käytetään 34 000 asukasta.

Aikatalulu

- lähetekeskustelut lautakunnissa elokuussa
- valtuuston ta-seminaari 24.-25.8.
- hyvinvointilautakunnan ta-käsittely 19.9.2023
- kh:n seminaari 5.10
- kv:n seminaari 12.10
- kh 1. käsittely 23.10
- kj:n ta-esitys 24.10
- kh 2. käsittely 30.10
- valtuusto 13.11

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotus tulee olla tallennettuna taloussuunnitteluohjelmaan viimeistään 15.9.2023.

Uusien virkojen ja toimien esityslomakeet ja muu kirjallinen talousarviomateriaali tulee toimittaa taloustoimistoon myös tuolloin.”

Hyvinvointilautakunnalle annettu suunnittelukehys:

- kokonaismenot netto 4 973 000 € (v. 2023 = 4 745 000 €)
- sopimuskorotukset palkkoihin 71 000 €
- osallistava budjetointi, määrärahan siirto kh:lta 50 000 €
- aineet, tarvikkeet, tavarat, avustukset, muut menot 36 000 €
- muut lisätarpeet 30 000 €
- minimitulotavoite 824 824 €.

Sivistysjohtaja esittelee valmistelutilannetta yksityiskohtaisemmin kokouksessa.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta

1. päättää merkitä edellä olevan talousarvion laadintaohjeen tiedoksi;

2. käy lähetekeskustelua talousarvion jatkovalmistelusta.

Päätös

Hyväksyttiin.
